

$A[x] \Rightarrow f(x) = a_0 + a_1 x + \dots + a_m x^m$ ($a_0, a_1, \dots, a_m$ s.m. coeficienți polin.)
 $\text{grad}(f) = \text{cel mai mare număr natural } k \text{ a.i. } a_k \neq 0$
 $\text{dacă } f(x) \neq 0 \quad \text{atunci } \text{grad}(0) \stackrel{\text{def}}{=} -\infty.$

Exemplu

$$f(x) = (-2x^6 + 7x^{2022}) \quad \text{grad}(f) = 2022$$

$$f(x) = 1 + 2x + 3x^2 + 0 \cdot x^3 + 0 \cdot x^4 + \dots + 0 \cdot x^{2022} = 1 + 2x + 3x^2 \quad \text{grad}(f_n) = 2$$

Notatie Dacă $f(x) = a_0 + a_1 x + \dots + a_m x^m$ și $a_m \neq 0$, atunci $\text{grad}(f) = m$
 și a_m s.m. coeficientul dominant al polinomului $f(x)$.

Proprietăți ale lui $(A[x], +, \cdot)$:

$$\text{① } f, g \in A[x] \setminus \{0\} \Rightarrow \begin{aligned} \text{grad}(f+g) &\leq \max\{\text{grad}(f), \text{grad}(g)\} \\ \text{grad}(f \cdot g) &\leq \text{grad}(f) + \text{grad}(g) \end{aligned}$$

Ex: $f, g \in \mathbb{Z}_4[x]$ $f(x) = \hat{2} + \hat{2}x + \hat{2}x^2$ $g(x) = \hat{3} + \hat{2}x$
 $\text{grad}(f) = 2, \text{grad}(g) = 1$ $f(x) \cdot g(x) = \underbrace{\hat{6} + \hat{6}x + \hat{6}x^2}_{\text{grad}(f \cdot g) = 2} \leq \text{grad}(f) + \text{grad}(g)$

= are loc dacă și numai dacă produsul coeficienților
 dominanți este $\neq 0$.
 ② $0_{A[x]} = 0$ (polinomul identic nul)
 $1_{A[x]} = 1 = \underbrace{1 + 0 \cdot x + 0 \cdot x^2 + \dots + 0 \cdot x^m}_{a+0 \cdot x + \dots + 0 \cdot x^m = a} \in A[x] (\exists a \in A)$

NOTAȚIE: De acum înainte $(A, +, \cdot)$ împărtășește proprietăți de bază (comutativitate, existența elementului neutru și existența elementelor inverse).

Def. Fix A un inel (com). Un element $a \in A$ s.m.
 divizor al lui zero dacă există $x \in A$, $x \neq 0$ a.i. $a \cdot x = 0$.
 • În orice inel (nemul) 0 este divizor al lui zero ($0 \cdot 1 = 0$)

Reguli de calcul într-un inel

- 1) $0 \cdot a = a \cdot 0 = 0 \Leftrightarrow a \in A$
- 2) $a \cdot (-b) = (-a) \cdot b = -ab \Leftrightarrow a, b \in A$

.. un element inversabil nu e divizor al lui zero ($\Rightarrow$ nu e divizor al lui zero) Dacă: $a \in U(A) \stackrel{\text{def}}{\Leftrightarrow} \exists b \in A \text{ a.i. } a \cdot b = 1$

Dc. a este divizor al lui zero $\Rightarrow (\exists) c \in A, c \neq 0$ s.t. $a \cdot c = 0$

$$\begin{array}{l} (b \cdot a) \cdot c = 1 \cdot c = c \\ \parallel \\ b \cdot (a \cdot c) = b \cdot 0 = 0 \end{array} \Rightarrow c = 0 \Rightarrow$$

a nu este divizor al lui zero

P*?*

Notatie A inel $\rightarrow D(A)$ multimea divizorilor lui.

Def Un inel A cu $D(A) = \{0\}$ s.m. domeniu de integritate

(com) reciproc nu e

Obs Un corp este domeniu de integritate; dar nu sunt adevărat. ($\mathbb{Z}, \mathbb{Z}[i]$ $\rightarrow$ domeniu de integritate; dar nu sunt corpuri)

$$\boxed{a \cdot b = 0 \Rightarrow \begin{cases} a=0 \text{ sau } b=0 \\ a, b \in A \end{cases}}$$

Fie $m \geq 2$ $\cup(\mathbb{Z}_m) = \{x \mid 0 \leq x \leq m-1, (x, m) = 1\}$

$$D(\mathbb{Z}_m) = \mathbb{Z}_m \setminus \cup(\mathbb{Z}_m)$$

$D(\mathbb{Z}_m) = \mathbb{Z}_m \setminus \cup(\mathbb{Z}_m) \Leftrightarrow m$ e număr prim.

Exc 2! Fie $m \geq 2$. $(\mathbb{Z}_m, +, \cdot)$ - corp $\Leftrightarrow m$ e număr prim.

Def Fie A un inel. Atunci I submultime meridă ideal al lui A s.m. ideal al lui A dacă: 1) $(I, +) \leq (A, +)$ 2) $a \cdot x \in I \quad \forall a \in A$ $\forall x \in A$

Obs ① Idealele lui $(\mathbb{Z}, +, \cdot)$ sunt $n\mathbb{Z}$.

② Un inel $(A, +, \cdot)$ are 2 ideale: $\{0\}$ și A .

③ Exc! Un inel (număr) A este corp $\Leftrightarrow A$ are exact 2 ideale.

(Dem: " $\Rightarrow$ " A e corp. Fie $I \neq \{0\}$ un ideal al lui A .

$\Rightarrow (\exists) x \in I, x \neq 0 \Rightarrow x \in \cup(A)$

Dar $\boxed{x \in \cup(A) \quad x \in I \quad \text{Excl} \Rightarrow I = A}$

Dem Fie $a \in A$; $x \in \cup(A)$
 $\Rightarrow (\exists) y \in A$ s.t. $x \cdot y = 1$.
 I e ideal $\Rightarrow x \cdot (ya) \in I$

$$(xy) \cdot a = 1 \cdot a = a \Rightarrow a \in I \Rightarrow A \subseteq I \Rightarrow A = I$$

" $\Leftarrow$ " Fie $a \in A, a \neq 0$. $\{ax \mid x \in A\}$ este un ideal al lui A (verifică i) și ii) def

$$a \cdot 1 = a \neq 0$$

ipoteza $\Rightarrow \{ax \mid x \in A\} = A \ni 1 \Rightarrow 1 = a \cdot y \text{ pt un } y \in A \Rightarrow$
 $\Rightarrow a \in U(A) \Rightarrow U(A) = A \setminus \{0\} \Rightarrow A \text{ e corp.}$

Operări cu ideale: ① Fie I, J ideale ale lui A . Atunci $I \cap J$ și $I + J$ sunt ideale ale lui A , unde $I + J = \{ab \mid a \in I, b \in J\}$

(Exc!) (verifică def.)

② Dc. I, J sunt ideale ale lui A atunci $I \cup J$ este ideal

Exc!

$I \subseteq J \text{ sau } J \subseteq I$.

Pp. abs. că $I \neq J$ și $J \neq I \Rightarrow (\exists) x_1 \in I \setminus J \text{ și } (\exists) x_2 \in J \setminus I$

$I \cup J$ e ideal $\Rightarrow x_1 + x_2 \in I \cup J \Rightarrow$

$x_1 + x_2 \in I$ și $x_1 + x_2 \in J$

$x_1, x_2 \in I \cup J$

$(I + J) \subseteq (A + J)$

$x_1 \in I$ $x_2 \in J$

$(x_1 + x_2) - x_1 \in I \Rightarrow x_2 \in I$ $\text{doar } (x_2 \in J)$

1) $x_1 + x_2 \in I$ 2) $x_1 + x_2 \in J$ duce la o contradicție. $\Rightarrow$ Pp e false

Analog se arată că 2) duce la o contradicție.

Evident.

Def 1) Fie $(A, +, \cdot)$ un inel și $a \in A$. Idealul generat de a se notează cu (a) sau aA și reprezintă multimea $\{ax \mid x \in A\}$. Idealul principal generat de $a \in A$ (aA se mai numește idealul a) se notează cu $(a_1, \dots, a_m)A$ și reprezintă multimea $\{a_1, \dots, a_m\}$.

2) Idealul generat de multimea $(a_1, \dots, a_m)A$ și reprezintă multimea $(a_1, \dots, a_m)A = \{a_1b_1 + \dots + a_mb_m \mid b_1, \dots, b_m \in A\}$.

Aplicatie ① Calculați $I = (3\mathbb{Z} + (5\mathbb{Z} \cap 7\mathbb{Z})) + (8\mathbb{Z} \cap 20\mathbb{Z})$ - ideal al lui $\mathbb{Z}$

Cine e m ?

Exc! $\begin{cases} a\mathbb{Z} + b\mathbb{Z} = (a, b)\mathbb{Z} \\ a\mathbb{Z} \cap b\mathbb{Z} = [a, b]\mathbb{Z} \end{cases}$

(Seminar)

$(a, b) = \text{c.m.m.d.c}(a, b)$
 $[a, b] = \text{c.m.m.m.c}(a, b)$

$$I = (3\mathbb{Z} + 35\mathbb{Z}) + 40\mathbb{Z} = \mathbb{Z} + 40\mathbb{Z} = \mathbb{Z}.$$

Def Dacă A și B sunt 2 inele, atunci produsul direct al celor 2 inele este inelul, notat $(A \times B, +, \cdot)$, definit pe produsul cartezian $A \times B$ astfel:

$$(a, b) + (c, d) = (a+c, b+d)$$

(Excl! Să se verifice că este inel)

$$(a, b) \cdot (c, d) = (ac, b \cdot d)$$

Excl! Să se arate că idealele lui $(A \times B, +, \cdot)$, unde $A \times B$ este produsul direct al inelilor A și B , sunt de forma $I \times J$ cu I ideal al lui A și J ideal al lui B .

Def Fie A și B 2 inele. O funcție $f: A \rightarrow B$ s.u. morfism de inele dacă: ① $f(x+y) = f(x) + f(y)$ $\forall x, y \in A$
 (unitar) $\nwarrow$

$$2) f(x \cdot y) = f(x) \cdot f(y) \quad \forall x, y \in A$$

$$3) f(1_A) = 1_B.$$

$\nwarrow$ $f_A(x) = x$ este morfismul identitate (Excl!)

Exemplu ① $\lambda_A: A \rightarrow A$ $f(k) = k \cdot 1_A \quad \forall k \in \mathbb{Z}$ este morfism de inel,

② $f: \mathbb{Z} \rightarrow A$ unde $(A, +_1)$ este un inel carecăre.

unde $(A, +_1)$ este un inel de la ① în $\mathbb{Z}$. $\nearrow$

③ Nu există morfisme de inele de la ① în $\mathbb{Z}_2$, $f(a+bi) = ab$

④ (Excl!) Să se arate că este un morfism de inele.

este un morfism de inele. produsul lor direct.

⑤ Fie A, B 2 inele și $(A \times B, +, \cdot)$ produsul lor direct.

Fie $P_A: A \times B \rightarrow A$ $P_A((a, b)) = a \quad \forall (a, b) \in A \times B$

Atunci $P_A: A \times B \rightarrow A$ $P_A((a, b)) = a \quad \forall (a, b) \in A \times B$

sunt morfisme surjective de inele.

sunt morfisme surjective de inele.

este un morfism surjectiv de inele.

Def Un morfism de inele bijectiv s.u. izomorfism de inele.

Prop de bază ale morfismelor de inele

- compunerea a 2 morfisme de inele este un morfism de inele
- inversul unui izomorfism de inele este tot un izomorfism de inele
- **Ex!** Dacă $f: A \rightarrow B$ este un morfism de inele și $a \in U(A)$ ⇒ $f(a) \in U(B)$.

Inel factor Fie $(A, +, \cdot)$ un inel și I un ideal al lui A .
 $(I, +) \leq (A, +) \subset$ grup abelian ⇒ $(I, +)$ este subgrup normal al lui $(A, +)$

⇒ Putem considera grupul factor $(A/I, +)$
 $(\hat{a} + \hat{b} = \hat{a+b} ; \hat{a} = \hat{b} \text{ în } A/I \Rightarrow a-b \in I)$
Definim pe A/I operația de înmulțire astfel: $\hat{a} \cdot \hat{b} = ab$
(**Ex!** operația este bine definită) și $(A/I, +, \cdot)$ este inel,
numit **inelul factor al lui A modulo I**

Prop Fie $f: A \rightarrow B$ un morfism de inele.
a) Dacă I este un ideal al lui B ⇒ $f^{-1}(I) = \{a \in A | f(a) \in I\}$ este un ideal al lui A . (în particular $\text{Ker } f = f^{-1}(\{0_B\})$ este un ideal al lui A)
b) $\text{Ker } f$ este un ideal al lui A și f injectiv ($\Rightarrow \text{Ker } f = \{0_A\}$).
c) $f(A)$ este inel (subinel al lui B).

Teorema fundamentală de izomorfism pt inele Fie $f: A \rightarrow B$ un morfism de inele. Atunci are loc izomorfismul de inele:
 $A/\text{Ker } f \cong f(A) = \text{Im } f$.
Mai mult, $F: A/\text{Ker } f \rightarrow \text{Im } f$ $F(\hat{a}) = f(a)$ este izom. de inele.

Corolar (Lema chineză a resturilor, LCR)
 Fie $m_1, m_2 \geq 2$ 2 nr. întregi a.i. $(m_1, m_2) = 1$. Atunci
 $\mathbb{Z}_{m_1 m_2} \cong \mathbb{Z}_{m_1} \times \mathbb{Z}_{m_2}$ ↑ produsul direct al învelor

Obs Se poate generaliza la: $m_1, \dots, m_r \geq 2$ întregi a.i.
 $(m_i, m_j) = 1 \quad (\forall i \neq j)$. Atunci $\mathbb{Z}_{m_1 \cdots m_r} \cong \mathbb{Z}_{m_1} \times \cdots \times \mathbb{Z}_{m_r}$.

Aplicatie practica
 (Vezi Exc! seminat)

Calcoul solutiei
 si
 algoritmic

Sistemul de congruențe

$$\left\{ \begin{array}{l} x \equiv a_1 \pmod{m_1} \\ \vdots \\ x \equiv a_n \pmod{m_n} \end{array} \right.$$

are solutie unica mod $(m_1 m_2 \cdots m_n)$

$m_1 \cdots m_n \geq 2$
 $(m_i, m_j) = 1$
 $(\forall i \neq j)$